X kadencja

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

Komisja Polityki Społecznej i Rodziny

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

PODKOMISJI STAŁEJ DO SPRAW WSPÓŁPRACY Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI (NR 11)

z dnia 6 listopada 2024 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia Komisji Polityki Społecznej i Rodziny

– podkomisji stałej do spraw współpracy z organizacjami pozarządowymi (nr 11)

6 listopada 2024 r.

Podkomisja stała do spraw współpracy z organizacjami pozarządowymi, pod przewodnictwem posła **Tadeusza Tomaszewskiego (Lewica)**, przewodniczącego podkomisji, zrealizowała następujący porządek dzienny:

– zapoznanie się z informacją dotyczącą ewolucji przepisów podatkowych umożliwiających przekazywanie 1,5% podatku na rzecz organizacji pożytku publicznego oraz wysokości wpływów z tego podatku na rzecz OPP w latach 2010-2023,

– wysłuchanie informacji na temat planowanych zmian w funkcjonowaniu systemu przekazywania podatku 1,5% na rzecz organizacji pożytku publicznego,

– zapoznanie się z informacją o wysokości darowizn przekazanych na cele społeczne w latach 2020-2023 przez płatników podatku od osób fizycznych i od osób prawnych w ramach odpisu od podstawy opodatkowania.

W posiedzeniu udział wzięli: **Beata Karbownik** zastępca dyrektora Departamentu Podatków Dochodowych Ministerstwa Finansów wraz ze współpracownikami, **Łukasz Jachimowicz** dyrektor Departamentu Społeczeństwa Obywatelskiego Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, **Sylwia Staniuk** zastępca dyrektora Departamentu Oświaty i Polityki Społecznej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, **Martyna Leciak** kierowniczka Biura Organizacji Pozarządowych Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, **Jerzy Płókarz** prezes Krajowego Sztabu Ratownictwa Społecznej Sieci Ratunkowej, **Rafał Dymek** główny ekspert Polskiej Fundacji im. Roberta Schumana, **Piotr Frączak** koordynator Programu Rzecznictwa Krajowego Ogólnopolskiej Federacji Organizacji Pozarządowych, **Julia Kluczyńska** i **Magdalena Pękacka** przedstawicielki Forum Darczyńców w Polsce, **Tomasz Schimanek** przedstawiciel organizacji pozarządowej „Filantropia", **Klaudia Bazyk** przedstawiciel Polskiej Izby Handlu, **Wacław Napierała** wiceprezes Związku Rzemiosła Polskiego, **Alicja Szatkowska** prezes Milickiego Stowarzyszenia Przyjaciół Dzieci i Osób Niepełnosprawnych wraz ze współpracownikami, **Katarzyna Mikołajczyk** dyrektor generalna Polskiego Czerwonego Krzyża, **Rafał Marchewka** doradca Związku Województw RP.

W posiedzeniu udział wzięła pracownica Kancelarii Sejmu: **Brygida Śliwka** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

Szanowni państwo, otwieram posiedzenie podkomisji stałej do spraw współpracy z organizacjami pozarządowymi. W porządku dziennym mamy trzy punkty. Zgodnie z zawiadomieniem, wszystkie trzy dotyczą spraw, które będą referować przedstawiciele ministra finansów.

Witam serdecznie wszystkich państwa na posiedzeniu podkomisji. Witam przedstawicieli instytucji rządowych. Departament Społeczeństwa Obywatelskiego

w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów reprezentuje pan dyrektor Łukasz Jachimowicz. Witam serdecznie. Ministerstwo Finansów reprezentują pani Beata Karbownik, zastępca dyrektora w Departamencie Podatków Dochodowych, panie naczelnik Iwona Molenda-Detyna i pani Lidia Niewiadomska. Witam panie serdecznie. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi reprezentuje pani Sylwia Staniuk – zastępca dyrektora Departamentu Oświaty i Polityki Społecznej. Witam serdecznie przedstawicielkę Narodowego Instytutu Wolności panią Martynę Leciak – kierowniczkę biura organizacji pozarządowych oraz przedstawicieli organizacji pozarządowych i fundacji. Myślę, że będzie możliwość przedstawienia się w czasie zabierania głosu.

Szanowni państwo, przystępujemy do realizacji porządku dziennego. W pierwszym punkcie mamy zapoznanie się z informacją dotyczącą ewaluacji przepisów podatkowych umożliwiających przekazywanie 1,5% podatku na rzecz organizacji pożytku publicznego oraz wysokości wpływu z tego podatku na rzecz OPP w latach 2010-2023.

Uprzejmie proszę przedstawiciela Ministerstwa Finansów o przedstawienie informacji.

Zastępca dyrektora Departamentu Podatków Dochodowych Ministerstwa Finansów Beata Karbownik:

Dzień dobry, dziękuję bardzo. Beata Karbownik – zastępca dyrektora Departamentu Podatków Dochodowych w Ministerstwie Finansów. Zanim przejdę do przedstawienia informacji o ewolucji przepisów podatkowych w zakresie pierwszego punktu, chciałabym powiedzieć, że na stronie Ministerstwa Finansów co roku we wrześniu publikowane są dane. Zachęcam serdecznie do zapoznawania się z nimi. Trzeba wejść na stronę podatki.gov.pl, w zakładkę PIT, ABC PIT i w statystyki i tam są publikowane aktualne dane statystyczne dotyczące i rozliczenia podatków dochodowych, jak również są dostępne dane obejmujące informacje dotyczące przekazywania części podatku należnego na rzecz OPP, jak również darowizn na cele społeczne realizowane przez NGO-sy.

Jeżeli chodzi o ewolucję przepisów podatkowych w zakresie przekazywania organizacjom pożytku publicznego części należnego podatku PIT oraz jeżeli chodzi o wysokość kwot z tego tytułu otrzymanych przez OPP w latach 2000-2023, to chciałabym zacząć od roku 2003, ponieważ w 2003 r. Sejm uchwalił przepisy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie i wówczas po raz pierwszy przepisy te umożliwiły podatnikom podatku PIT uwzględnienie w rocznym rozliczeniu podatku dochodowego darowizny przekazanej na rzecz organizacji pożytku publicznego. Pierwotnie to sam podatnik przekazywał takie kwoty darowizn pieniężnych, a następnie w zeznaniach podatkowych i to były wtedy dwa zeznania, te zeznania, w których rozliczało się podatek według skali podatkowej, czyli PIT-36 i PIT-37, mógł obniżyć podstawę opodatkowania, a tym samym również należny podatek o kwotę przekazanej na rzecz OPP darowizny. Mechanizm ten funkcjonował w kolejnych latach aż do 2007 r., kiedy wprowadzono taki mechanizm, który obecnie w stopniu zmodyfikowanym również funkcjonuje, czyli możliwość wnioskowania w zeznaniu rocznym i to w każdym z zeznań rocznych, nie tylko w zeznaniu PIT-37 albo PIT-36, ale również w innych zeznaniach, w zeznaniu, w którym rozlicza się kapitały pieniężne, przychody z kapitałów pieniężnych, przychody z odpłatnego zbycia nieruchomości, przychody rozliczane ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych PIT-28, we wszystkich zeznaniach rocznych, podatnik w podatku dochodowym od osób fizycznych ma prawo złożyć wniosek, który jest integralną częścią każdego z tych zeznań. To wniosek o przekazanie części należnego podatku na rzecz wskazanej przez podatnika OPP i ten wniosek realizuje naczelnik urzędu skarbowego. Już nie sam podatnik wpłaca, tylko część tego podatku przekazywana jest na rzecz konkretnej wskazanej przez podatnika OPP . Wypełnienie wniosku polega właśnie na podaniu danych wybranej… W 2007 r. to wyglądało tak, że podawało się dane dotyczące wybranej OPP, wskazywano wówczas nazwę, numer wpisu OPP do KRS oraz wysokość kwoty dla tej organizacji. Warunkiem do tego, aby naczelnik urzędu skarbowego przekazał zadeklarowaną kwotę OPP w 2007 r., było złożenie zeznania w terminie i dotyczyło to tylko zeznania, nie dotyczyło to korekty zeznania. Naczelnik miał czas przekazywania środków dla OPP w terminie 3 miesięcy od upływu terminu na złożenie zeznania. Potem te przepisy ewoluowały.

Pierwsza modyfikacja nastąpiła już w rozliczeniu za 2008 r. W rozliczeniu za ten rok podatnik mógł przekazać nie więcej niż 1% podatku PIT, wynikającego już nie tylko z samego zeznania złożonego w terminie, ale również z korekty tego zeznania, z tym, że czas na złożenie korekty wynosił 2 miesiące po terminie złożenia zeznania. Czyli jeżeli podatnik wykazywał wolę przekazania 1% na rzecz OPP, mógł to zrobić również w korekcie zeznania, ale korekcie, która również była w określonym terminie złożona, do 2 miesięcy po upływie terminu na złożenie zeznania podatkowego. Warunkiem przekazania było nie tylko złożenie zeznania, ale jego korekty, a także zapłata należnego podatku. Tutaj pojawia się ten element dotyczący zapłaty podatku. Tylko wówczas, gdy podatnik zapłacił podatek w ciągu 2 miesięcy od upływu terminu na złożenie zeznania określonego w ustawie o PIT, to wówczas naczelnik przekazywał ten podatek na rzecz wskazanej OPP.

W 2008 r. zmienił się okres przekazywania OPP, w związku z wprowadzeniem tej możliwości wnioskowania w korekcie zmieniono również okres przekazywania przez naczelnika środków na rzecz konkretnej OPP wskazanej przez podatnika. Ten termin to był od lipca do sierpnia, po złożeniu zeznania zadany rok podatkowy. Jeszcze w 2008 r. pojawiła się taka możliwość, że naczelnik mógł przekazać OPP imię, nazwisko i adres podatnika oraz wysokość kwoty, którą podatnik podał we wniosku, ale od tego roku również w sytuacji tylko gdy taka zgoda została wyrażona przez podatnika.

Kolejne zmiany nastąpiły w 2010 r., 2016 r. i potem jeszcze w okresie epidemii COVID-19. W 2010 r. skrócono czas składania korekty. Wnioskować o przekazanie części podatku na rzecz OPP podatnik mógł w korekcie, ale złożonej w krótszym terminie – miesiąca od upływu terminu na złożenie zeznania. Naczelnik miał krótszy okres, szybciej przekazywał wówczas, począwszy od 2010 r., środki na rzecz OPP od maja do lipca roku następującego po roku podatkowym. Pojawił się również obowiązek przekazania we wrześniu przez naczelnika OPP zbiorczej informacji zawierającej imię, nazwisko, adres podatnika, a także wysokość zadeklarowanego wsparcia dla OPP. Pojawił się także wskazany przez podatnika cel szczegółowy, który podatnik wskazywał, jakie są jego preferencje co do przeznaczenia tej części podatku przekazanej na rzecz konkretnej OPP, co także naczelnik przekazywał do OPP za zgodą podatnika.

W 2010 r., jeżeli mówimy o ewolucji przepisów podatkowych, umożliwiono naczelnikowi odstąpienie od przekazania OPP środków z tytułu 1%, w sytuacji gdy organizacja nie podała organowi prawidłowego numeru rachunku bankowego do przekazywania tych środków. Zwolniono także podatnika z obowiązku podawania pełnej nazwy OPP we wniosku. Ograniczyło to liczbę błędów wskazywanych we wniosku w zeznaniu składanym przez podatnika.

W 2016 r. z kolei prawo do złożenia wniosku otrzymali również świadczeniobiorcy organów rentowych, głównie emeryci i renciści, którzy otrzymywali od organu rentowego PIT-40A i nie musieli wówczas składać już zeznań rocznych, w którym wnioskowali o kwotę podatku przekazywaną na OPP. Wystarczyło, że złożyli krótkie oświadczenie PIT-OP, które funkcjonuje właśnie począwszy od rozliczenia za 2016 r. i w tym PIT-OP emeryci i renciści wskazywali właściwą OPP na rzecz której chcą przekazać swój podatek, część swojego podatku, także wskazują cel szczegółowy, w którym mogli wskazać sposób wydatkowania przez OPP otrzymanej kwoty.

Kolejne lata to są lata COVID-owe, czyli rok 2019 i 2020. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom podatników umożliwiono, aby wnioski o przekazanie 1% podatku były realizowane również na podstawie zeznań, korekt zeznań oraz oświadczenia PIT-OP, które były złożone w terminie o miesiąc później w stosunku do normalnego trybu składania tych wniosków. To początkowo były przepisy epizodyczne, funkcjonujące tylko w latach 2019-2020, natomiast wprowadzono też szczególne rozwiązania dla emerytów i rencistów, których roczny podatek wynika z PIT-40A, sporządzonego przez organ rentowy. Dla tej grupy podatników stworzono mechanizm, dzięki któremu nawet jeśli emeryt i rencista nie złożył w rozliczeniu rocznym podatku PIT w tych latach 2019-2020, nie złożył wniosku o przekazanie 1% dla OPP, to organ podatkowy przesyłał środki w oparciu o ubiegłoroczne preferencje, czyli tutaj aktywność podatnika nie była konieczna. Przyjmowano domniemanie, że on wciąż wnioskuje o przekazanie części należnego podatku na rzecz OPP wskazanej w poprzednim roku. Ten mechanizm początkowo miał być epizodyczny,

ale w kolejnych latach zachowano również tę zasadę, że jeżeli emeryt, rencista raz złożył PIT-OP i nie wycofał się ze wskazania konkretnej organizacji pożytku publicznego, albo nie wskazał innej w kolejnych latach, to ta sama organizacja wciąż będzie otrzymywała odpowiednią część podatku należnego wykazanego w PIT-40A.

Lata COVID-owe, również właściwie rok 2020, przyniósł zmianę także w zasadach przekazywania 1% podatku na rzecz OPP. Zadanie to, począwszy od rozliczenia za 2020 r. wykonuje jeden organ podatkowy – naczelnik I Urzędu Skarbowego w Bydgoszczy.

Ostatnie zmiany, które weszły, to były zmiany w rozliczeniu za 2022 r. i one były zasadnicze, ponieważ zmieniały kwotę, którą można przekazać od tej pory na rzecz OPP. Podwyższono tę wartość z 1% podatku należnego, do nie więcej niż 1,5% podatku należnego. Tylko przypomnę, że spowodowane to było bardzo dużą reformą systemową w podatku dochodowym od osób fizycznych. Podwyższenie kwoty wolnej do 300 tys. zł oraz obniżenie stawki podatku z 17% do 12% spowodowało, że znaczna część podatników nie miała już podatku należnego, z którym mogła się podzielić z organizacjami pożytku publicznego. W związku z tym, aby organizacje tych środków nie straciły, w związku z tymi zmianami systemowymi wprowadzono podwyższenie tego procentu podatku przekazywanego u tych podatników, u których podatek należny występuje. To był ostatni rok, w którym te zmiany zostały wprowadzone. To tyle, jeżeli chodzi o punkt pierwszy. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

Dziękuję uprzejmie. Czy się przesłyszałem, czy pani dyrektor mówiła 300 tys. zł, czy 30 tys. zł?

Zastępca dyrektora departamentu MF Beata Karbownik:

30 tys. zł.

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

30 tys. zł kwoty wolnej, tak. Szanowni państwo, dziękuję uprzejmie za tę informację. Wielu z państwa, też miałem taką możliwość, uczestniczyliśmy w pracach ewolucji tych przepisów związanych od początku z wprowadzeniem mechanizmu 1%, później 1,5% itd., udoskonalania tego mechanizmu. W związku z tym w tym kontekście chciałbym prosić państwa o opinię, ale też o sugestie dotyczącą ewentualnie tego drugiego punktu, łącznie, dotyczące ewentualnych kierunkowych zmian. W przestrzeni publicznej oczywiście pojawiają się również sugestie i propozycje, aby tym mechanizmem objąć podatek od osób prawnych. Była tam również kwestia mówiąca o tym, że wówczas nie powinno się podawać celu szczegółowego, tylko powinno być to rzeczywiste wsparcie na funkcjonowanie sektora pozarządowego, aby nie w ten sposób, że sektor pozarządowy jest przekaźnikiem środków na rzecz ważnych kwestii dotyczących rehabilitacji, leczenia, głównie tych przyczyn pomocy, czyli po części zastępowania instytucji państwa w tej sprawie. Pojawiały się także propozycje dotyczące stworzenia prawnej możliwości dzielenia 1,5% na więcej niż jedną organizację. Kiedyś pytałem z trybuny sejmowej, pan wiceminister odpowiadał i mówił, że tutaj resort jest otwarty na tę kwestię. W związku z powyższym tę sprawę też można by było uczynić przedmiotem naszej debaty.

Otwieram dyskusję, bardzo proszę. Kto z państwa? Proszę uprzejmie, pan Tomasz Schimanek.

Przedstawiciel organizacji pozarządowej „Filantropia" Tomasz Schimanek:

Właściwie jeszcze nie tyle w dyskusji, ile jeżeli mogę, mam dwa pytania. Tak jak pani powiedziała, rzeczywiście te dane są dostępne i za to dziękuję, natomiast mam pytanie dotyczące dwóch istotnych danych, które nie są dostępne. Pierwsze pytanie, resort rozumiem jakoś to liczy, czy wiadomo jaki procent podatników korzysta? Później nie tak prosto jest to wygrzebać z informacji innych niż z ministerstwa. Czy ministerstwo liczy jaki procent podatników, tych, którzy rozliczali się z urzędami skarbowymi, stanowią te liczby, które przekazały 1%. Drugie pytanie, bardzo istotne, bo tego też niestety nie ma w informacji, a domyślam się, że resort musi mieć takie dane, zwłaszcza po scentralizowaniu systemu rozliczenia, o czym pani powiedziała, nie wiem, kwotowo albo procentowo, jaki procent 1,5% przekazywanego przez podatników nie jest przekazywana OPP, czyli wraca do skarbu, do budżetu po prostu? Takie dwa pytania, bo to są dosyć ciekawe informacje.

Zastępca dyrektora departamentu MF Beata Karbownik:

Co do tego pierwszego pytania, jaki procent wszystkich podatników, czy tych, u których podatek należny występuje?

Przedstawiciel organizacji pozarządowej „Filantropia" Tomasz Schimanek:

I tak, i tak.

Zastępca dyrektora departamentu MF Beata Karbownik:

Te dane są do wyciągnięcia, tylko dosłałabym może na adres Komisji w późniejszym czasie.

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

Bardzo proszę, natomiast tę sugestię przyjmuję jako taką sugestię systemową…

Zastępca dyrektora departamentu MF Beata Karbownik:

Żeby tutaj uzupełnić?

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

…żebyście państwo mogli też w przyszłym roku na stronie internetowej też to umieszczać, ale będę też wdzięczny za przesłanie informacji do Komisji.

Zastępca dyrektora departamentu MF Beata Karbownik:

Dobrze.

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

Jeśli chodzi…

Zastępca dyrektora departamentu MF Beata Karbownik:

A jeśli chodzi o drugie pytanie, to dane są pewnie dostępne w Departamencie Poboru Podatków, nie w moim, bo to już trzeba u naczelników zbierać te dane w systemach innych niż nasz departament ma dostęp, więc prawdopodobnie jestem w stanie wyciągnąć te dane, ale muszę o to zapytać.

Przedstawiciel organizacji pozarządowej „Filantropia" Tomasz Schimanek:

Tylko wyjaśnię dlaczego ta druga informacja jest dosyć ważna, bo powiem szczerze, że przejście na ten scentralizowany system przekazywania podatków, tak naprawdę uniemożliwiło organizacjom pozarządowym, OPP, kontrolowanie. Jak to się działo na poziomie poszczególnych urzędów skarbowych, to umówmy się, tam są różne możliwości weryfikacji tego, natomiast po scentralizowaniu rzeczywiście takiej możliwości poszczególne organizacje nie mają. Przynajmniej na poziomie zbiorczym warto by było mieć tę informację, rzeczywiście jaka część tych środków nie trafia do OPP. Z przyczyn formalnych itd, w to nie wnikam, pani też trochę o tym mówiła, ale ciekawe byłoby, jaka część tych środków rzeczywiście nie trafia do OPP. To też taka ważna informacja.

Zastępca dyrektora departamentu MF Beata Karbownik:

Ustalę, czy możemy podać te dane. Po prostu nie wiem, bo to nie mój departament, ale oczywiście spróbuję.

Poseł Bożena Lisowska (KO):

Panie przewodniczący, szanowni państwo, mam pytanie do ministerstwa. Czy ministerstwo planuje wprowadzać jakiekolwiek zmiany, jeżeli chodzi o system odpisu 1% podatku na rzecz OPP i w związku z tym, czy będzie i ma wiedzę o tym, że pewne nieprawidłowości są wykorzystywane w pozyskiwaniu tego procenta OPP? Czy ministerstwo ma świadomość, że duże organizacje OPP oferują mniejszym podmiotom udzielenie swojego numeru KRS. Do mnie, jako do poseł, zgłosiły się małe organizacje pozarządowe, które nie mają statusu OPP, że co roku dostają propozycje, aby mogły zbierać kiedyś 1%, teraz 1,5%, za pośrednictwem ich numeru. Organizacja, która użycza KRS pobiera od nich 10% do 12% zebranej kwoty i to powoduje, że organizacje, które nie posiadają tego statusu OPP, uczestniczą w pewien pośredni sposób w tym uprzywilejowanym mechanizmie. Dodatkowo oferują tym mniejszym podmiotom stworzenie celu szczególnego, specjalnie pod tę zbiórkę. Czy zdaniem Ministerstwa Finansów ten proceder jest dopuszczalny przepisami obecnego prawa? Czy te małe organizacje, uczestnicząc w sposób pośredni, nie będąc organizacjami pożytku publicznego nie łamią prawa? Czy ministerstwo

ma taką świadomość, czy też wpłynęły do ministerstwa podobne informacje, tak jak do mnie, jako do posł? Moim zdaniem to jest kwestia, która wymaga też domówienia u nas na podkomisji. Jeszcze raz podkreślę te dwa pytania. Pierwsze – czy planowane są zmiany w koncepcji odpisu 1% podatku. Drugie – ten proceder, o którym szczegółowo powiedziałam. Powiedziałam to dlatego, że dostaję takie informacje i mogę podać, bo jestem uprawniona do podania ministerstwu ewentualnych podmiotów, które takie praktyki, moim zdaniem nieuprawnione, stosują.

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

Dziękuję pani poseł Bożeni Lisowskiej. Bardzo proszę, to może od razu spróbujemy usłyszeć odpowiedzi.

Zastępca dyrektora departamentu MF Beata Karbownik:

Nie chciałabym uprawiać spychologii, ale to nie są chyba kwestie tego, jak pozyskiwane są… Rozumiem, że organizacje zachęcają inne organizacje, żeby na rzecz innych był przekazywany, tak, wniosek przez podatnika, żeby przekazać konkretnie… To są jakieś działania ustrojowe i organizacje między sobą po prostu zachowują się w sposób niewłaściwy. Nie jest to kwestia rozliczenia już samego podatku. Tutaj bym widziała adresata tego problemu, bo mówimy o finansach publicznych, to są wydatki wszystko podatkowe i rozumiem, że są jakieś procedery, które nie są prawidłowe. Tak bym to delikatnie określiła. Chyba odbiorcą tych zastrzeżeń do takiego działania organizacji i postępowania między sobą jest KPRM – Departament Społeczeństwa Obywatelskiego i ewentualnie pani minister do spraw społeczeństwa obywatelskiego. Trudno mi zająć stanowisko. Na pewno nie są to praktyki pożądane. Natomiast, nie, jako resort nie otrzymaliśmy oficjalnie takich sygnałów. W środowisku samego pożytku publicznego, które jest zorganizowane, też to powinno być jakoś napiętnowane i nie wiem, czy są jakieś regulacje ustrojowe, które te kwestie regulują, no bo są niewłaściwe.

Dyrektor Departamentu Społeczeństwa Obywatelskiego Kancelarii Prezesa Rady Ministrów Łukasz Jachimowicz:

Jeżeli mogę zabrać głos…

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

Panie dyrektorze.

Dyrektor departamentu KPRM Łukasz Jachimowicz:

Łukasz Jachimowicz – dyrektor Departamentu Społeczeństwa Obywatelskiego. To jest też kwestia wydatkowania. Pani poseł, też szczerze mówiąc w tej chwili zastanawiam się, jak oni przekazują ewentualnie te pieniądze, jaki jest transfer, biorąc pod uwagę – a, jako darowiznę – że oni przekazują do Narodowego Instytutu Wolności sprawozdania z wydatkowania. Jeżeli są takie nieprawidłowości i pani poseł ma sygnały o tych nieprawidłowościach, to my z wielką chęcią się z tym zapoznamy. Jest tu też pani reprezentująca NIW. Koleżanka z NIW też na pewno będzie zainteresowana poznaniem tych kwestii. Z wielką chęcią byśmy się dowiedzieli po prostu o tych nieprawidłowościach, je zidentyfikowali i zbadali.

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

Pan Jerzy.

Prezes Krajowego Sztabu Ratownictwa Społecznej Sieci Ratunkowej Jerzy Płókarz:

Dziękuję. Panie przewodniczący, szanowni państwo, chciałem tylko zwrócić uwagę na to, że tu może nie dochodzić do naruszenia prawa. Oczywiście samo zjawisko nie zasługuje na żadną pochwałę, ale wyobrażam sobie, że po pierwsze, pieniądze są przekazywane przez podatnika do podmiotu uprawnionego. Tu nie ma wątpliwości, prawda? Kwestia teraz, w jaki sposób te pieniądze zostały wydatkowane, bo jeżeli cel, na który ta organizacja przeznacza te pieniądze leży w sferze pożytku publicznego i de facto jest słuszny, a nie tylko po prostu takie bezmyślne czy bezwarunkowe przekazanie pieniędzy, to tu na dobrą sprawę może być sytuacja taka, że nie bardzo jest nawet co zakwestionować formalnie, prawnie.

Poseł Bożena Lisowska (KO):

Ale te 20% pobiera organizacja.

Prezes KSR SSR Jerzy Płókarz:

Tak, tylko że my to mówimy... Pani poseł, ale my to mówimy w tym momencie, że pobiera prowizję, tak potocznie. Natomiast może się okazać, że ta organizacja się rozliczy, że miała takie a takie koszty, takie a takie wydatki. No dobrze, to tylko taka uwaga.

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

Szanowni państwo, dostrzegam zgłoszenia. Oczywiście mówimy tu o pewnym postrzeganiu potocznym, bo na przykład jeśli... Zgadzam się z panią, jako przedstawiciel organizacji pozarządowej, że otrzymywałem takie oferty i z ciekawością wiedząc o tym mechanizmie dzwoniłem, pytałem jak to itd. Oczywiście ta w cudzysłowie „prowizja", to są środki, które są rozliczane w tej organizacji na działalność statutową tej organizacji. Rzecz tylko w tym, że ten wysiłek zgromadzenia tej wpłaty tego 1,5% nie poniosła ta organizacja, do której wpłynęły środki, tylko inne podmioty, które się zaangażowały, wskazały numer KRS i powiedziały na przykład: to mi łatwiej, na sport w UKS i tu następuje nazwa. Oczywiście ten mechanizm może być zgodny z prawem, mianowicie polegający na tym, że ta fundacja, do której wpłynęły te pieniądze, zakupiła sprzęt sportowy zgodnie z oczekiwaniami tego UKS i to ona wydała ten sprzęt sportowy. Natomiast jeśli następuje transfer pieniędzy od jednych do drugich, to już jest coś innego. Wiem, że wcześniej, nie wiem jak jest w tej chwili, po takich sygnałach były prowadzone kontrole. One doprowadzały do wniosku o utratę statusu pożytku publicznego. Może pan dyrektor czy NIW powie, jak w tej chwili ten mechanizm funkcjonuje, bo pamiętam, że wcześniej takie działania były prowadzone w tej sprawie.

Najlepiej by było, gdybyśmy, jak to się mówi, w środowisku sektora organizacji pozarządowych, w Radzie Działalności Pożytku Publicznego o tym rozmawiali, bo nie chciałbym, jak to się mówi, wylać dziecka z kąpielą, bo sam mechanizm jest bardzo potrzebny i my raczej musimy mówić o jego umacnianiu i rozwoju niż pokazywaniu jakichś rzeczy itd. Pamiętam też ogromny ruch, alarm, zwłaszcza rodziców dzieci z niepełnosprawnościami, kiedy wprowadzaliśmy w PIT ten cel szczegółowy. Wówczas Ministerstwo Finansów nawet wprowadziło pewnego dnia, bez podstawy prawnej, no ale to się, że tak powiem, dobrze przyjęło i to funkcjonuje. Dzisiaj można powiedzieć, że trudno sobie nawet wyobrazić, gdyby nie było takiej możliwości, choć też wiemy, że ten cel szczegółowy to jest sugestia, wytyczna dla podmiotu pozarządowego, a nie obowiązek ciążący na podmiocie pozarządowym. To jest tego typu relacja wzajemnego zaufania dla tych, którzy gromadzą te środki finansowe.

Uprzejmie proszę panią o zabranie głosu.

Kierowniczka Biura Organizacji Pożytku Publicznego Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego Martyna Leciak:

Martyna Leciak, Biuro Organizacji Pożytku Publicznego Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego. Może przedstawię tę kwestię od strony praktycznej, bo to dyrektor Narodowego Instytutu Wolności prowadzi wykaz organizacji, którym można przekazać 1,5% podatku. W ustawie o działalności pożytku publicznego jest tak naprawdę jeden przepis, jeden artykuł, który mówi, w jaki sposób OPP musi wydatkować środki z 1,5% podatku. Jest to art. 27 ust. 2. Jest tam napisane, że może te środki wydatkować wyłącznie na prowadzenie działalności pożytku publicznego, koniec, kropka. To jest przepis bardzo ogólny. Więc tak naprawdę, jeżeli OPP działa na rzecz innych organizacji albo prowadzi działalność pożytku publicznego, która jest zbieżna z działalnością innej organizacji, która nie ma statusu OPP albo jeśli to jest OPP również uprawniona do otrzymania 1,5% podatku, to przepisy, które obecnie obowiązują w żadnej mierze nie zabraniają przekazania tych środków z 1,5% podatku. W takiej sytuacji ta organizacja, która była uprawniona do otrzymania tych środków i te środki dostała od podatników, to tak naprawdę na niej ciąży obowiązek tego, żeby te środki były prawidłowo wydatkowane i to później ona podlega kontroli czy te środki prawidłowo zostały wydatkowane. Jako Narodowy Instytut Wolności też widzimy problem, bo zgłaszają się do nas organizacje, które, tak powiem potocznie, śmieją nam się w twarz i mówią

tak: po co nam status OPP? Przecież my i tak korzystamy ze środków z 1,5% podatku. Status OPP wiąże się nie tylko z takim głównym przywilejem, jakim jest możliwość uzyskania środków z 1,5% podatku, ale również z obowiązkiem sprawozdawczym. Dla tych mniejszych organizacji obowiązek sprawozdawczy czasami jest bardzo trudny, bo trzeba mieć środki na księgową, trzeba sporządzać te sprawozdania, pamiętać o terminach. Więc tym organizacjom czasami bardziej się opłaca nie być OPP i otrzymywać środki z 1,5% podatku za pośrednictwem innej organizacji, niż mieć ten status z tymi wszystkimi obowiązkami.

Pojawiła się też kwestia tej nieszczęsnej prowizji, to w cudzysłowie „prowizja", bo tak naprawdę te środki, które otrzymuje OPP, to są jej środki, mimo że podatnik w celu szczegółowym wskazał na przykład numer KRS innej organizacji czy też dane jakiegoś chorego dziecka. Tak naprawdę to organizacja jest odpowiedzialna za prawidłowość wydatkowania tych środków i to są środki organizacji, a nie tego chorego dziecka czy tej innej organizacji pozarządowej. Naszym zdaniem należałoby się tu zastanowić, bo istotnie być może przepisy trzeba by zmienić, ale w taki sposób, żeby nie wylać dziecka z kąpielą, bo tak jak powiedziałam, są organizacje, które działają na rzecz innych organizacji. Wtedy jeżeli całkowicie jakby tutaj zabronimy przekazywać tych środków innej organizacji, no to być może to będzie właśnie problem dla tych organizacji. Natomiast na pewno kwestia tak zwanych subkont i tego, że bardzo duża część środków idzie tak naprawdę na indywidualne osoby, a nie na rozwój organizacji pożytku publicznego jest wielkim problemem. Chyba w tym momencie trudno jakoś z tym zawalczyć, bo tak jak już było wspomniane, jak była próba, żeby z tego celu szczegółowego zrezygnować, to od razu tak pojawiły się głosy, że chore, niepełnosprawne dzieci tutaj będą pokrzywdzone.

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

Dziękuję uprzejmie. Pan Piotr Frączak.

Koordynator Programu Rzecznictwa Krajowego Ogólnopolskiej Federacji Organizacji Pozarządowych Piotr Frączak:

Dziękuję bardzo. Chciałem zwrócić uwagę tylko na jedną rzecz. Jeżeli będziemy myśleć systemowo, dobrze byłoby ją wziąć pod uwagę. To jest kwestia tego, że istota problemu jest w tym, czym są organizacje pożytku publicznego. To znaczy tu jest chyba główny problem, dlatego że w istocie one powstały jako organizacje, które są szczególnie docenione przez państwo jako działające na rzecz pożytku publicznego i z tego powodu mają pewne przywileje i pewne obowiązki. De facto to, co się sprawdza, co sąd sprawdza, jeżeli chodzi o organizację pożytku publicznego, to tylko kwestie formalne, to znaczy tylko czy dana organizacja spełnia pewne warunki, a nie to, czy działa na rzecz pożytku publicznego w taki sposób, który można byłoby uznać, państwo by uznało jako kierunkowe. Przede wszystkim wydaje się że najważniejsze jest to, żeby zastanowić się, w jaki sposób te organizacje, które będą korzystać z 1,5% PIT, były organizacjami, które są naprawdę tego godne, bo to jest chyba pewien problem. Drugim są oczywiście są cele szczegółowe, ale cele szczegółowe z punktu widzenia osób indywidualnych, to jest oczywiście inna kwestia niż cele szczegółowe, jeżeli chodzi o organizacje działające na rzecz pożytku publicznego, bo oczywiście i tutaj zgoda, że jeżeli organizacja przekazuje środki innej organizacji, która prowadzi działalność pożytku publicznego, no z punktu widzenia systemu nie jest to zasadnicza wada, ale z drugiej strony zbieranie na konkretną organizację jest problemem, bo to jest omijanie tej ustawy. Jeżeli ustawa mówi, że to organizacje pożytku publicznego mogą zbierać 1,5%, a zbiera się na konkretne organizacje, które tego statusu nie mają, to jest omijanie prawa.

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

Pan Tomasz Schimanek.

Przedstawiciel organizacji pozarządowej „Filantropia" Tomasz Schimanek:

Ten proceder, o którym pani poseł wspomniała znamy od lat i analizowaliśmy. Rzeczywiście, aż sam się sobie dziwię, ale zgodzę się z Ministerstwem Finansów, że to nie jest kwestia prawa, ale bardziej pewnej praktyki. Natomiast jest tu sporo do poprawy, bo zobaczcie państwo, że w dużej mierze 1%, państwo mówi: podatniku, możesz to przekazać

i to jest gra pomiędzy podatnikiem a organizacją, tak? Problem polega na tym, że nie ma w tej chwili takiego rozwiązania, które by pozwalało publicznie poinformować tegoż podatnika: słuchajcie, myśmy tak i tak wykorzystali ten 1%. To jest procedura naganna moralnie, ale zgodna z prawem, natomiast nie byłoby problemu, gdyby organizacja musiała uczciwie o tym poinformować – myśmy tak zagospodarowali ten 1%. W tej chwili jest oddzielna sprawozdawczość, o czym była mowa, tylko że to jest sprawozdawczość na użytek państwa. Z tego sprawozdania OPP żaden przeciętny obywatel nic nie skuma, mówiąc najprościej. To jest żadna informacja, więc moim zdaniem tu jest ogromne pole do popisu, również jeśli chodzi o rozwiązania prawne, żeby rzeczywiście organizacje OPP w zakresie tego 1,5% były zobowiązane do przedstawiania publicznej informacji, ale takiej zrozumiałej dla przeciętnego podatnika: kochany mój, co się stało z tym twoim przekazanym nam 1,5%. Już pomijam fakt, niestety, bo myśmy sami wybiórczo kilka takich przypadków złapali, że te sprawozdania składane w tej chwili rzeczywiście do NIW delikatniej mówiąc, ta kontrola ze strony państwa jest czasami dosyć iluzoryczna. Na pierwszy rzut oka na przykład widać z zestawień finansowych, że wykorzystując te pieniądze, na przykład organizacja udziela pożyczek innym organizacjom. Jest to w tym kraju działalność gospodarcza i z zestawienia finansowego na pierwszy rzut oka widać, że część przychodów z 1,5% musiała być przeznaczona na tę działalność gospodarczą w formie pożyczek, ale reakcji żadnej nie ma. To też jest druga kwestia, że rzeczywiście być może ta kontrola jest potrzebna. Zgadzam się z Piotrkiem Frączakiem, że to są organizacje, które w sposób szczególny są uprzywilejowane, więc rzeczywiście ta kontrola być może powinna być solidniejsza. To jest gra pomiędzy podatnikiem, on podejmuje tę decyzję. Jak on będzie wiedział, co się dzieje z tymi pieniędzmi, to może się na to nie zgodzić i nie przekazywać tego 1,5%. To jest moim zdaniem wyzwanie – jak doprowadzić do tego, żeby rzeczywiście publicznie była dostępna informacja, ale taka zrozumiała dla każdego, na co myśmy te 1,5% przekazali. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

Czy ten wątek będziemy kończyć? Pan Jerzy Płókarz i kończymy. Jeszcze pani i pan, przepraszam, dobrze.

Prezes KSR SSR Jerzy Płókarz:

Dziękuję. Panie przewodniczący, szanowni państwo, a może tak trochę inaczej, nie dokładać cudów dla organizacji i nie utrudniać im pracy kolejnymi sprawozdaniami. Są kontrolowane, urząd skarbowy sprawdza. Organizacje muszą się rozliczyć, co do złotóweczki z wydatków. Mogą je wydać tylko na cele statutowe. Może by uszanować i pozwolić obywatelowi, uszanować to, że on wie co robi i na co chce przeznaczyć ten 1,5% swojego podatku i pozwolić mu, żeby przekazał na dowolną organizację społeczną, non-profit, nie prowadzącą działalności gospodarczej. Trzeba uprościć to i wtedy nie będzie tego typu problemu, bo obywatel będzie widział, że ta organizacja robi coś pożytecznego na jego terenie, jemu się to podoba i jeżeli nasze państwo postanowiło pozwolić obywatelowi zadysponować tym ułamkiem swojego podatku, no to może po prostu wesprzeć każdą organizację? Zamiast nakładać kolejne obowiązki, już za poprzedniej kadencji był świetny pomysł grupki organizacji działających, doradzających przy NIW, że ich działalność pożytku publicznego będzie polegała na kontrolowaniu sprawozdań innych organizacji. To miałaby być działalność pożytku publicznego. Więc może zacznijmy robić to normalnie. Ułatwiajmy tym ludziom działalność pro publico bono, byle by działali pro publico bono. Urząd skarbowy pilnuje i powinien pilnować, żeby pod szyldem organizacji społecznej nie było pseudobiznesu i jakiejś tam pseudogangsterki. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

Dziękuję. Przypomnę, że OPP może prowadzić działalność gospodarczą i jak posiada status, to oczywiście może gromadzić środki 1,5%. Uprzejmie proszę pan, a następnie pani.

Główny ekspert Polskiej Fundacji im. Roberta Schumana Rafał Dymek:

Rafał Dymek, dzień dobry państwu. Pierwsze takie spostrzeżenie – dosyć dużo czasu poświęciliśmy w tej dyskusji i dobrze, że zwrócono na to uwagę, że są podejrzenia jakichś pewnych „nieprawidłowości”, mówiąc w cudzysłowie, przy przekazywaniu środków

otrzymanych z 1%, ale czas jaki na to poświęciliśmy może stworzyć wrażenie, że ten cały system to jest jedna wielka patologia. Chciałbym tylko proszę tak podkreślić, że jest większość, bardzo dużo organizacji, które dobrze chcą wykorzystywać te środki. Mówię pewną oczywistość, ale chciałbym, żeby to nie zginęło gdzieś w tej dyskusji.

Po drugie, jeżeli chodzi o te wątpliwości związane z przekazywaniem, to niestety wraca, wiem, że nierozstrzygana i pewnie w najbliższym czasie nie do rozstrzygnięcia, trochę dyskusja o tym celu szczegółowym. Zauważam, że gdyby nie było celu szczegółowego, nie mielibyśmy też problemu związanego z przekazywaniem środków pozyskanych innym organizacjom, które nagabując, mówiąc kolokwialnie, nie mają na to, żeby wykorzystywać ten mechanizm do wpłaty na ich rzecz, bo nie byłoby wiadomo, kto miałby być tym ostatecznym domniemanym beneficjentem.

Ostatnia rzecz, nie zamykając absolutnie potrzeby dyskusji na temat kontroli, weryfikacji, sprawozdawczości, chciałbym, żebyśmy zawsze w tej dyskusji zachowali pewne proporcje. Proszę zwrócić uwagę na to, że zdecydowana większość organizacji, która otrzymuje jakieś środki z 1%, to są środki małe, rzędu kilku tysięcy złotych. To jest chyba zawsze pytanie i bilans potencjalnych korzyści i obowiązków związanych ze statusem OPP. Żebyśmy nie doprowadzili, jeżeli w ogóle nawet już żeśmy nie doprowadzili do czegoś takiego, że dla bardzo wielu organizacji potencjalne korzyści związane z tym statusem są minimalne w stosunku do dodatkowego nakładu pracy, obowiązków i ryzyka, które one musiałyby ponieść i nie wynika to wcale koniecznie ze złej woli, że one chcą coś zataić, czy coś źle zrobić, tylko po prostu nakład pracy i kosztów, jakie one muszą poświęcić, żeby te wszystkie obowiązki rzetelnie wypełnić, jest zupełnie niewart tych korzyści, które potencjalnie z tego są. Chciałbym, żebyśmy w dyskusji właśnie o sprawozdawczości i kontrolach też zawsze pamiętali o takim spojrzeniu. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

Dziękuję uprzejmie. Bardzo proszę.

Przedstawiciel Forum Darczyńców w Polsce Magdalena Pękacka:

Magda Pękacka – Forum Darczyńców w Polsce. Mam właściwie tylko krótkie pytanie do pani z Narodowego Instytutu Wolności. Rozmawiamy o tym i co roku się cieszymy, że coraz więcej środków trafia do OPP. Z pani wypowiedzi zrozumiałam, że być może NIW, jako że do NIW trafiają te sprawozdania, ma dane o tym, ile tych środków tak naprawdę trafia na ten cel szczegółowy, czyli na tak zwane subkonta. Czy państwo może analizujecie, albo robiliście taką przymiarkę, że jesteśmy w stanie oszacować, ile z tej puli trafia de facto do osób indywidualnych?

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

Dziękuję. Bardzo proszę.

Kierowniczka biura NIW Martyna Leciak:

Niestety nie. Na podstawie sprawozdań merytorycznych, jakie organizacje nam zamieszczają w bazie sprawozdań OPP nie jesteśmy niestety w stanie tego stwierdzić. Kiedyś próbowaliśmy wydobyć takie dane z Ministerstwa Finansów, ale niestety nie udało się, bo tam dostaliśmy odpowiedź, że to jest tajemnica skarbowa. Też właśnie byliśmy ciekawi jaka to jest tak naprawdę skala.

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

Dziękuję uprzejmie. Szanowni państwo, proponuję zapytać, czy w resorcie planowane są jakieś zmiany na tym etapie w funkcjonowaniu tego mechanizmu 1,5%, bo to był drugi temat. Uprzejmie proszę.

Zastępca dyrektora departamentu MF Beata Karbownik:

Nie są prowadzone w tym momencie żadne zmiany, znaczy żadne prace nad zmianami i nowelizacją tych rozwiązań.

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

Dobrze. To jeszcze kilka zdań, gdyby można było prosić, poza informacją, że możemy sobie to sprawdzić na stronie internetowej.

Ten punkt trzeci dotyczący wysokości darowizn przekazywanych na cele społeczne od podatku dochodowego, od osób fizycznych i prawnych. Przypomnę, że to jest zupełnie inny mechanizm. Tutaj te 6% możliwości od podstawy opodatkowania od osób fizycznych i 10% od osób prawnych. Jak niektórzy pytają, mówię, że jest taka możliwość, a co ja z tego będę miał? To jest świadoma darowizna. Darowizna to jest coś, co chcę dać od siebie, bez związania z uzyskaniem jakichś korzyści. Praktycznie to dostajesz tyle zwrotu, w jakiej skali płacisz podatek. Tak, proste. Bardzo proszę.

Zastępca dyrektora departamentu MF Beata Karbownik:

Pytanie jest o wysokość darowizn przekazanych na cele społeczne. Mamy dane tylko z deklaracji podatkowych i mówimy o tych darowiznach, które zostały odliczone, bo mogły być przekazane w większym zakresie. Tak. Mamy dane tylko o odliczonych w podatku PIT i CIT i nie nazywamy ich darowiznami na cele społeczne, tylko chodzi o te darowizny, o których pan przewodniczący powiedział, na działalność pożytku publicznego w sferze zadań publicznych przekazywanych organizacjom pozarządowym. W podatku dochodowym od osób fizycznych, czyli w PIT, mniej więcej co roku około 500 tys. podatników korzysta z tego odliczenia. W 2020 r. trochę mniej niż 500 tys. – 481 tys., w 2021 r. 520 tys., w 2022 r. 513 tys., w 2023 r. 495 tys. Średnio podatnicy PIT rozliczają: w 2020 r. to było 670 zł odliczenia, a w 2023 r. 927 zł. To tak się kształtuje średnio. Natomiast w przypadku CIT, u podatników…

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

A jak to wygląda w skali kraju?

Zastępca dyrektora departamentu MF Beata Karbownik:

W skali kraju kwota pełnego odliczenia u wszystkich: w 2020 r. to było 323 mln zł, w 2021 r. odliczone 374 mln zł, w 2022 r. 430 mln zł, a rozliczenie za 2023 r. 459 mln zł. To są podatnicy PIT. W podatku CIT natomiast trochę inaczej te dane się kształtują, inny jest podatnik. Podatników CIT jest co roku około 4-6 tys. W 2020 r. 3970 podatników CIT skorzystało, w 2021 r. 5803 podatników CIT, w 2022 r. 7325 podatników CIT i w 2023 r. 6123 podatników CIT skorzystało z tego odliczenia. Globalne kwoty odliczane są wyższe. W 2020 r. to było 712 mln zł, w 2021 r. 719 mln zł, w 2022 r. odliczenie wynosiło globalnie 1348 mln zł, w 2023 r. 1160 mln zł. Średnio w przypadku podatników CIT to są wyższe średnie wysokości odliczenia. Za 2023 r. średnio 189 tys. zł na jednego podatnika CIT, a w 2020 r. 179 tys. zł, tak przykładowo. Tak się to kształtuje. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

Wśród tych podatników CIT są również wielkie korporacje, które przekazują na własne fundacje, bo sumka jest niezła, powiem szczerze. Gdyby popatrzeć na tę kwotę 1348 mln zł plus 430 mln zł CIT, to jest mniej więcej tyle samo co w 2024 r. za 1,5%. Patrząc na liczbę podatników to zapewne jest tak, że znaczna część tych wielkich korporacji, bankowych czy innych, ma własne fundacje. Myślę, że tam jest to podstawowe źródło, bo taka średnia 179 tys. zł to, szczerze mówiąc, nie zdarzyło mi się słyszeć, żeby jakaś organizacja dostała, taka powszechnie funkcjonująca, umownie rzecz biorąc, taką dobroć. Bardzo proszę.

Przedstawiciel Forum Darczyńców w Polsce Julia Kluczyńska:

Dzień dobry, Julia Kluczyńska z Forum Darczyńców. Chciałam rozwinąć ten wątek, o którym teraz powiedział pan przewodniczący, czyli tych fundacji, które są zakładane przez firmy. My nazywamy je fundacjami korporacyjnymi i bardzo dużo o nich wiemy. Połowa członków Forum Darczyńców, które reprezentuję, to są fundacje korporacyjne. W Polsce cały ten segment nie jest liczny. To jest około 200 organizacji, które regularnie badamy raz na 5 lat. Wszystkie osoby, które są chętne, żeby się dowiedzieć więcej, jakie te organizacje mają cechy, jakie mają przychody, jakie mają wyzwania, opisujemy w naszym raporcie, którego najnowsza edycja jest z 2023 r. Ten raport jest dostępny na stronie Forum Darczyńców. Chciałam podkreślić pewien sposób myślenia o fundacjach korporacyjnych, że w ujęciu ustawy o fundacjach, jaka obowiązuje, nawet jeśli fundacja jest założona przez firmę, to ona musi mieć cele pożytku publicznego. To jest taki skrót myślowy, że to są fundacje firmy, ale one prowadzą bardzo różne ciekawe działania w sposób coraz bardziej ustandaryzowany. Jeszcze jedną taką ich cechą albo takim punktem

odniesienia, o którym warto pamiętać, jest to, że mniej więcej chyba 10 lat temu Forum Darczyńców, w ogóle to środowisko fundacji korporacyjnych, opracowało bardzo dobre standardy działania. Jest taki wewnętrzny dokument zawierający dobre praktyki. To się nazywa „Standardy fundacji korporacyjnych”. Przez to środowisko to zostało wypracowane partycypacyjnie. To środowisko z własnej woli w ramach tego procesu podwyższyło sobie znacznie standardy działania niż te, które wynikają z ustawy o fundacjach. W związku z tym to jest bardzo ciekawa grupa, która rzeczywiście dzięki środkom istotnie wyższym niż przeciętna fundacja w Polsce ma duży impakt i rezonuje również swoją skalą i dobrymi praktykami.

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

Dziękuję. Bardzo proszę.

Przedstawiciel Forum Darczyńców w Polsce Magdalena Pękacka:

To jeśli ja jeszcze mogę, Magda Pękacka, też Forum Darczyńców. Z Julią razem pracujemy w zespole. Jestem osobą od badań i pewnie dlatego pamiętam liczby. Chciałabym, żebyśmy uniknęli jakichś takich mitów, które krążą. Rzeczywiście tych fundacji jest około 200 w Polsce, ale ich średnie budżety nie są duże. Średni budżet takiej organizacji to jest 1,4 mln zł, więc możemy sobie policzyć, że nawet gdyby wszystkie tyle miały, to będzie nieco ponad 200 mln zł. Rzeczywiście te pieniądze, jak pani dyrektor powiedziała, że to jest prawie 1,5 mld zł, więc one jednak trafiają do organizacji społecznych.

Druga rzecz, którą chciałam zaznaczyć to to, że w gronie fundacji korporacyjnych 74% prowadzi działalność grantodawczą. Te organizacje nie spożytkują tych pieniędzy na siebie, tylko przekazują te środki na granty, dotacje czy stypendia dla organizacji społecznych czy osób indywidualnych.

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

Chciałem zapytać, czy ewentualnie spośród tych osób prawnych, od 4 do 6 tys., o których mówiła pani dyrektor, czy też mamy informacje o tym, ile podmiotów uzyskuje to wsparcie? Rozumiem, że te 4 do 6 tys. to są osoby prawne, które przekazują co roku te wskazane kwoty. A ilu podmiotom prawnym, ilu organizacjom pozarządowym? Na dobrą sprawę można to przekazać każdej organizacji pozarządowej, fundacji i każdej osobie prawnej, inaczej rzecz biorąc. Pan Tomasz Schimanek.

Przedstawiciel organizacji pozarządowej „Filantropia” Tomasz Schimanek:

Odpowiem panu przewodniczącemu – nie, bo w CIT nie ma takich informacji. Natomiast chciałem zwrócić uwagę – bo tutaj padło hasło: „fundacje korporacyjne” – rzeczywiście ta kwota jest duża, mówię o CIT, ale podejrzewam, że to jest głównie zasługa spółek Skarbu Państwa. To są zresztą przedsiębiorstwa z udziałem Skarbu Państwa, to są najwięksi podatnicy, jeśli chodzi o CIT. Duża część tych spółek ma też swoje fundacje i podejrzewam, że to one tutaj zasilają.

Mam jedno pytanie i jedną prośbę. Pytanie jest takie, czy w tym PIT, bo już teraz nie pamiętam tych tytułów z ustawy, ale tam są trzy kategorie, czyli cele społecznie użyteczne, religijne i jeszcze krwiodawstwo. Rozumiem, że te dane dotyczyły tylko tych celów społecznie użytecznych, a nie razem? Tak? Super. Potwierdzenie, że tak. Prośba, bo jednak jeśli chodzi o 1,5%, to rzeczywiście ministerstwo, i tu trzeba pochwalić, przygotowuje co roku taką informację, wszystko jest jasne, klarowne. Natomiast, niestety, jeśli chodzi o darowizny od PIT i CIT, to trzeba grzebać w zbiorczych informacjach dotyczących rozliczenia tego podatku, co nie jest takie proste. Prośba jest taka – czy można by było na przykład rzeczywiście, tak jak 1,5% co roku, też przygotowywać takie zestawienie dotyczące właśnie darowizn od PIT i CIT. Jak powiedziałem, to nie jest takie proste wcale dla osoby, która się na tym nie zna, żeby z tych zbiorczych zestawień wydłubać te kwoty i te liczby. By było czarno na białym, nie trzeba by się głowy łamać. To taka prośba.

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

A jak to wygląda w skali kraju?

Zastępca dyrektora departamentu MF Beata Karbownik:

W przypadku odpisu na rzecz OPP mamy taką wyraźną dyspozycję w prawie, że musimy tę informację odrębnie przygotowywać. Natomiast każde środowisko, do którego jest kierowana ulga, bo oprócz darowizny, mamy wiele innych rozwiązań, każdy jakby odbiorca, czy ktoś, kto by chciał sobie przeanalizować, zażąda od nas oddzielnej informacji, no to wie pan…

Przedstawiciel organizacji pozarządowej „Filantropia" Tomasz Schimanek:

No to zwracam się do pana przewodniczącego, żeby przynajmniej jednorazowo zażądać takiej informacji, no bo pani przekazała te dane.

Zastępca dyrektora departamentu MF Beata Karbownik:

Jednorazowo, tak, bo jednak wyodrębnione są te darowizny w tych statystykach zbiorczych. Jest wyraźny podtytuł, te dane są tam wyszczególnione. To jest kwestia otworzenia na odpowiedniej stronie tej informacji zbiorczej.

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

Dziękuję, panie Tomaszu. Tradycyjnie proszę o maila do sekretariatu, a my dalej poprosimy ministerstwo o udzielenie stosownych informacji. Bardzo proszę panią o zabranie głosu.

Przedstawiciel Polskiej Izby Handlu Klaudia Bazyk:

Dzień dobry. Panie przewodniczący, szanowni państwo, Klaudia Bazyk z Polskiej Izby Handlu. Polska Izba Handlu jest właściwie izbą gospodarczą, więc nie reprezentujemy może sektora związanego z OPP, jednak chcielibyśmy zwrócić uwagę właśnie z tej drugiej strony na problem darowizn przekazywanych na cele społeczne związany z kwestią podatków, a mianowicie, problem opodatkowania podatkiem VAT darowizn produktów przemysłowych. Przedsiębiorcy, jeśli mają taką możliwość przekazywania darowizn, które nie są akurat artykułami żywnościowymi, ponieważ te są zwolnione właśnie z VAT, ale jeśli mają możliwość przekazania takiej darowizny i chcieliby to zrobić, przekazać te produkty, które są jak najbardziej potrzebne i które są dobre do użytku, nie mają ekonomicznie takiej możliwości zrobienia takiej darowizny, ponieważ muszą odprowadzić od niej należny podatek VAT. Jest to duży problem, który ma znaczenie nie tylko gospodarcze, ale przede wszystkim społeczne i wiąże się też z kwestią pewnej sprawiedliwości społecznej. Chcielibyśmy zwrócić na ten problem uwagę, ponieważ już od czasów sprzed pandemii zwracamy na niego uwagę i staramy się walczyć o to, żeby zmienić te przepisy. Dlatego chcielibyśmy jeszcze podnieść ten temat również tutaj, żeby on wybrzmiał. Zwracamy uwagę państwa posłów właśnie na kwestie związane z możliwością przekazywania darowizn przemysłowych przez przedsiębiorców. Bardzo dziękuję.

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

Dziękuję. Bardzo proszę. Teraz pan, już jako ostatni w tej kwestii.

Główny ekspert Polskiej Fundacji im. Roberta Schumana Rafał Dymek:

Dziękuję. W tej sprawie chciałem podbić to, że to jest istotny temat i problem, bo wiele tych rzeczy się marnuje po prostu, bo bardziej się je opłaca gdzieś zutylizować niż rozdać. Ale chciałem także powiedzieć, że w grupie zajmującej się kwestią podatku w organizacjach pozarządowych, która działa w zespole do spraw uproszczeń przy pani minister do spraw społeczeństwa obywatelskiego, jeżeli nie zgubiłem nic po drodze gdzieś w tym długim szyku zdania, też się nad tym problemem pochyliła i jako ta grupa podatkowa będziemy mieli jakieś konkretne wnioski w tej sprawie. Jeżeli przez cały zespół przy pani minister zostanie to zaakceptowane, to być może Ministerstwo Finansów również dostanie jakąś naszą propozycję czy wnioski dotyczące tego problemu. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

Tak, bo mechanizm zwolnienia z podatku VAT przy przekazywaniu darowizny funkcjonuje w polskim prawie. Chociażby ostatnio, jak pamiętacie, w kontekście pomocy powodziowej rząd podjął decyzję dotyczącą, choć tam, jak wynikało z posiedzenia Parlamentarnego Zespołu ds. Organizacji Pozarządowych i Społeczeństwa Obywatelskiego, w tej sytuacji były oczekiwania, że to będzie nie tylko zwolnienie dla OPP, ale generalnie

dla organizacji pozarządowych, bo jak tam podawano przykłady, jednak życie dyktuje w takich sytuacjach trochę szerszy katalog organizacji, które są zaangażowane w udzielanie tej pomocy. Niemniej jednak, rząd podjął taką decyzję. Oczywiście jest też to systemowe rozwiązanie dotyczące żywności.

Szanowni państwo, w takim układzie dziękuję za tę informację, że w ramach prac rządowych i konsultacji z sektorem pozarządowym te rozwiązania podatkowe są przygotowywane. Choć te słowa kieruję do pana dyrektora, muszę powiedzieć, że trzeba by było trochę przyspieszyć te prace, bo rok minął, a na stole nic nie ma. W związku z powyższym całe szczęście, że środowisko jest aktywne i dzięki komisji petycji dzisiaj mamy drugie czytanie naszej ustawy, tej pożytkowej, w ramach której pracowaliśmy nad tym wątkiem i to stanie się faktem. Ze strony rządu jeszcze nie mamy faktu.

Dyrektor departamentu KPRM Łukasz Jachimowicz:

Panie przewodniczący, mogę tylko powiedzieć, może nie tyle na swoje usprawiedliwienie, co też przekazać to, co pani minister Porowska w ciągu tych dwóch tygodni swojego urzędowania komunikuje, że to jest priorytet zmiany w prawie – ten przegląd ustawy – my nad tym cały czas pracujemy, ale materia jest szalenie trudna plus liczba interesariuszy zaangażowanych w tą ustawę jest również bardzo, bardzo duża. Zakończyliśmy analizę uwag, które spłynęły do nas w zakresie rozporządzeń do tej ustawy, do wzorów umów i sprawozdań i muszę powiedzieć, że liczba uwag troszeczkę nas przytłoczyła. Oczywiście każdą uwagę traktujemy poważnie i rozpatrujemy, natomiast arkusz, na który to rozpisaliśmy ma 350 stron, więc nawet nie chcę sobie w tej chwili wyobrażać, jak duża liczba uwag i propozycji mogłaby spłynąć przede wszystkim do kwestii zmiany ustawy o pożytku publicznym. Dlatego tak też to trwa, żeby to było dobrze zrobione, a nic na szybko i nic na chybcika.

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

Jeśli można, nie będziemy na ten temat prowadzić debaty, bo tylko tak przy okazji chciałem zapytać.

Dyrektor departamentu KPRM Łukasz Jachimowicz:

Przekażę pani minister.

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

Tak, pozdrowienia i oczekiwania. Natomiast historycznie rzecz biorąc ten procent odpisu, czyli możliwości odpisania darowizny od podstawy opodatkowania był inny. Było 10% zarówno od osób fizycznych, jak i od osób prawnych. Kiedy był, pamiętam, kryzys finansowy, to zmniejszono i zawsze w takich sytuacjach była mowa, że wrócimy jak się poprawi. U nas te rozwiązania tymczasowe potem wchodzą na stałe. Oczywiście to też jest pole do rozmowy. Chciałem tylko przypomnieć, że takie rozwiązanie było i funkcjonowało. Było po 10%, ostało się 6%. Proszę? A, 1,5% nie było. Tak. Zgadza się. To prawda. W związku z powyższym mamy 1,5%, te dwie możliwości odpisania od podstawy opodatkowania, no i oczywiście cały czas płynące od sektora, ale również z różnych innych miejsc prośby, żeby na przykład przekazać 1% na naukę od firm itd. Z różnych miejsc te propozycje płyną, ale głównym jednak czy wiodącym w sprawie przygotowania tych rozwiązań podatkowych musi być jednak rząd, bo drobne rzeczy to oczywiście my powinniśmy zainicjować, natomiast w tych podstawowych rzeczach...

No dobrze, jeszcze dwie osoby, bardzo proszę.

Przedstawiciel organizacji pozarządowej „Filantropia" Tomasz Schimanek:

Nie, ja zgłaszam się na pierwszy, tylko pan przewodniczący mówił. Dwa zdania, żeby była jasność, bo pan przewodniczący wywołał ten temat. Oczywiście zmiany w ustawie o pożytku to jest skomplikowany temat, bo ustawa jest też skomplikowana i tam jest wiele wątków. Natomiast chcę tylko powiedzieć, że pani minister ma w tej chwili na stole gotową propozycję zmian jeśli chodzi o CIT, a w Sejmie kisi się gotowa propozycja jeśli chodzi o szybką rejestrację stowarzyszeń. Panie przewodniczący też mały kamyczek do pola parlamentarnego…

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

Czekamy.

Przedstawiciel organizacji pozarządowej „Filantropia" Tomasz Schimanek:

…bo to jest u was, a rząd mówi, bo to jest w Sejmie, więc my się tego nie dotykamy. Tak że tu też macie trochę za uszami.

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

Dobrze, do naszej Komisji nie trafiło, tak?

Przedstawiciel organizacji pozarządowej „Filantropia" Tomasz Schimanek:

Nie, jeszcze nie, bo to było w Komisji do Spraw Petycji. Nie nadano jeszcze numeru druku.

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

A, tak, tak. Jak wiecie, jestem otwarty, ale muszę mieć na stole, do pracy. Bardzo proszę.

Przedstawiciel Forum Darczyńców w Polsce Julia Kluczyńska:

Chciałam jeszcze może trochę porządkująco odnieść się do relacji kwestii darowizn i 1% dlatego, że one się dzisiaj jakoś pojawiały w naszej dyskusji pod takim kątem, że jedno i drugie jest bardzo ważnym źródłem przychodu dla organizacji społecznych, dzięki któremu one mogą robić niesamowite działania w bardzo różnych obszarach. Natomiast z perspektywy państwa, w sensie państwa, jako struktury, to są dwa różne mechanizmy służące trochę do różnych celów. Tak jak 1% to jest jakby taka na swój sposób osobista sprawa, osobista decyzja, jak my tę w sumie niewielką część naszego podatku rozdystrybuujemy, to darowizny i filantropia to jest znacznie szerszy temat, który chcielibyśmy, żeby też był coraz bardziej obecny na spotkaniach tej Komisji i podczas różnych innych spotkań z rządem.

Jesteśmy na swój sposób coraz bardziej rozwiniętym gospodarczo, coraz bardziej zasobnym społeczeństwem i jest teraz dosyć niezwykły moment w Polsce, w którym czujemy wielki potencjał, dlatego, że jest pierwszy moment, gdzie jest sukcesja polskich przedsiębiorstw na kolejne pokolenia. Te pokolenia już myślą inaczej. Jeśli osoby zamożne i bardzo zamożne będą chciały planować sukcesję swoich firm, podejmować swoje decyzje osobiste i zastanawiać się co one zostawią po sobie, w jaki sposób chcą wzmocnić jakieś inicjatywy, które są dla nich ważne, to one będą potrzebowały narzędzi do rozwoju filantropii, a nie 1%. To jest jakby osobna rozmowa zarówno z Departamentem Społeczeństwa Obywatelskiego, z ministrem, z państwem i z Ministerstwem Finansów o odpowiednich zachętach podatkowych, które w pewnej wersji podstawowej mogą polegać na tym, o czym mówił pan przewodniczący, o zrównaniu do tej kwoty, która była kiedyś. Uważamy, że ten moment jest na tyle obiecujący i jest tyle osób gotowych kontrybuować ze swoich prywatnych pieniędzy do tej jakby niekończącej się listy potrzeb społecznych, że będziemy potrzebowali wyższych zachęt. Też prosilibyśmy o taką przestrzeń, może na którymś z posiedzeń Komisji, żebyśmy mogli o tym też porozmawiać z przedstawicielami pani minister i Ministerstwa Finansów. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

Dziękuję. Zamyka pan Jerzy Płókarz.

Prezes KSR SSR Jerzy Płókarz:

Chciałbym wrócić od jednego tematu, bo uważam że to bardzo ważna kwestia. Taka uwaga na doraźnie do państwa z Ministerstwa Finansów, do pani dyrektor. Pani dyrektor, czy jest jakaś możliwość formalno-prawna, aby taki darczyńca, który przekazuje sprzęt, w związku z suszą, teraz powodzią, czy inny sprzęt, mógł się zwrócić do naczelnika urzędu skarbowego o zwolnienie z pobrania podatku VAT? Czy taka forma prawna istnieje, jakaś ścieżka? Dziękuję.

Zastępca dyrektora departamentu MF Beata Karbownik:

Na podstawie przepisów Ordynacji podatkowej, tak, po spełnieniu warunków musi złożyć wniosek o ewentualne umorzenie tego podatku, ale to na podstawie przepisów Ordynacji podatkowej w trybie, który tam jest uregulowany i to jest kwestia indywidualna. Zawsze

do naczelnika taki wniosek można złożyć. Tam są różne ulgi, rozłożenie na raty czy umorzenie zaległości podatkowej.

Prezes KSR SSR Jerzy Płókarz:

A czy organizacje społeczne, pani dyrektor, mogłyby liczyć na jakieś takie przypomnienie naczelnikom urzędów skarbowych o tej możliwości, zwrócenie uwagi, czyli tak mówiąc kolokwialnie wypuszczenie sygnału z resortu, że w uzasadnionych przypadkach jest to akceptowalne, żeby oni się nie bali podejmować takiej decyzji?

Zastępca dyrektora departamentu MF Beata Karbownik:

Nie wiem, czy jest taka procedura. Jeżeli w ogóle jest, to po stronie szefa KAS. To są przepisy prawa, które regulują procedury rozpoznawania takich wniosków. Ministerstwo Finansów nie może interweniować w sprawach indywidualnych podatników – tak odpowiem.

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

Dziękuję uprzejmie. Wobec wyczerpania porządku dzisiejszego posiedzenia podkomisji zamykam posiedzenie. Tradycyjnie dziękuję za aktywny i merytoryczny udział w pracach naszej podkomisji.